



คดีหมายเลขดำที่ อม. ๓๖/๒๕๖๒
คดีหมายเลขแดงที่ อม. ๒๒/๒๕๖๕

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

วันที่ ๒๒ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง	อัยการสูงสุด	โจทก์
	นายนิรศร ทองธีราช	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

โจทก์ฟ้องและแก้ไขฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดสกลนคร สังกัดพรรคเพื่อไทย จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ มีอำนาจหน้าที่เป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยในการใช้อำนาจอธิปไตย มีหน้าที่ในการออกกฎหมายนับแต่การเสนอร่างกฎหมาย การพิจารณาร่างกฎหมาย ไปจนถึงการตรากฎหมายมาบังคับใช้แก่ประชาชน และต้องปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๑๒๒ มาตรา ๑๒๓ นอกจากนั้นในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ได้กำหนดให้รัฐสภาซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา





ต้องประชุมร่วมกัน จำเลยในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นสมาชิกรัฐสภาจึงมีอำนาจหน้าที่
ต้องประชุมร่วมกันของรัฐสภา กับสมาชิกวุฒิสภาอื่น จำเลยในฐานะสมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการ
การออกเสียงลงคะแนนตามมาตรา ๑๒๖ วรรคสาม และต้องปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๑๓๗
ประกอบข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖ จำเลยกับคณะ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ร่วมกันลงชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ (ร่าง
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๑
มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๕ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๑๑๘ มาตรา ๑๒๐ และมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง และ
ยกเลิกมาตรา ๑๑๓ และมาตรา ๑๑๔)) ต่อประธานรัฐสภา ซึ่งประธานรัฐสภาได้ส่งสำเนาญัตติขอแก้ไข
เพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ บรรจุเข้าวาระการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เพื่อให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา
พิจารณาและลงมติในวาระที่หนึ่ง วาระที่สอง และวาระที่สาม ในระหว่างวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๖ ถึง
วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๖ ติดต่อกันตามลำดับ จำเลยกระทำความผิดหลายกรรมต่างกัน
กล่าวคือ ๒.๑ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ เวลากลางวัน ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาวาระ
ที่สอง ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่าง
รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเกี่ยวกับเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๙ กรณีห้ามมิให้
จับกุมคุมขัง หรือหมายเรียกตัวกรรมการการเลือกตั้งไปทำการสอบสวนในระหว่างที่พระราช
กฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือประกาศให้มีการออกเสียง
ประชามติมีผลใช้บังคับ โดยจำเลยได้เข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภา และในวันดังกล่าว เวลา ๑๗.๓๓
นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา ๙ จำเลย
ใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งของตนโดยมิชอบ โดยนำบัตรประจำตัวและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์





ซึ่งเป็นบัตรจริงของจำเลยและของสมาชิกรัฐสภารายอื่น จำนวนหลายใบอันเกินกว่าจำนวนบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ที่จำเลยและสมาชิกรัฐสภาคนหนึ่งจะพึงมีและใช้ได้เพียงคนละ ๑ ใบ คนละ ๑ เสียง มาใช้แสดงตนและออกเสียงลงคะแนนของจำเลยและแสดงตนและออกเสียงแทนสมาชิกรัฐสภารายอื่น โดยเสียบบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวหมุนเวียนใส่เข้าไปในเครื่องออกเสียงลงคะแนน และกดปุ่มเพื่อแสดงตนและลงมติคราวละหลายใบในการออกเสียงลงคะแนนในคราวเดียวกัน อันเป็นการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเกินกว่า ๑ เสียงในการลงคะแนนมติในแต่ละครั้ง และ ๒.๒ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ เวลากลางวัน ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๑๐ เรื่องให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีสมาชิกภาพอยู่ในวันที่รัฐธรรมนูญใช้บังคับยังคงมีสมาชิกภาพและปฏิบัติหน้าที่วุฒิสภาต่อไป จำเลยได้เข้าประชุมร่วมกันของรัฐสภา และในวันดังกล่าวเวลา ๑๖.๔๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมได้ขอมติที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาปิดการอภิปรายในมาตรา ๑๐ ตามที่มีสมาชิกรัฐสภาอื่นได้เสนอญัตติขอปิดการอภิปรายตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา จำเลยใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งของตนโดยมิชอบ โดยนำบัตรประจำตัวและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นบัตรจริงของจำเลยและของสมาชิกรัฐสภารายอื่น จำนวนหลายใบอันเกินกว่าจำนวนบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ที่จำเลยและสมาชิกรัฐสภาคนหนึ่งจะพึงมีและใช้ได้เพียงคนละ ๑ ใบ คนละ ๑ เสียง มาใช้แสดงตนและออกเสียงลงคะแนนของจำเลย และแสดงตนและออกเสียงแทนสมาชิกรัฐสภารายอื่น โดยเสียบบัตรแสดงตนและลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวหมุนเวียนใส่เข้าไปในเครื่องออกเสียงลงคะแนน และกดปุ่มเพื่อแสดงตนและลงคะแนนคราวละหลายใบในคราวเดียวกัน โดยจำเลยได้





ออกเสียงลงคะแนนให้ปิดการอภิปราย อันเป็นการใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเกินกว่า ๑ เสียงในการลงคะแนนมติในแต่ละครั้ง การกระทำของจำเลยดังกล่าวทั้งสองครั้งเป็นการขัดต่อหลักการพื้นฐานของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกรัฐสภา ซึ่งเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือการครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทยโดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกรัฐสภาได้ปฏิญาณตนไว้ ขัดต่อหลักการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา ที่ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม และขัดต่อหลักการออกเสียงลงคะแนนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๒๖ วรรคสาม ที่กำหนดให้สมาชิกคนหนึ่งมีเพียงเสียงหนึ่งเสียงในการออกเสียงลงคะแนน ซึ่งการกระทำของจำเลยมีผลทำให้การออกเสียงลงคะแนนในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ทุจริตบิดเบือนขัดต่อกฎหมายและข้อบังคับการประชุมรัฐสภาโดยชัดแจ้ง ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของผู้แทนปวงชนชาวไทย อันเป็นการกระทำการในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ และมีอาจถือได้ว่ามติของที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาในกระบวนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเป็นไปโดยชอบตามกฎหมายและข้อบังคับการประชุมรัฐสภา จนกระทั่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ คดีระหว่าง พลเอกสมเจตน์ บุญถนอม กับคณะ ผู้ร้องที่ ๑ นายวิรัตน์ กัลยาศิริ ผู้ร้องที่ ๒ นายสาย กังกเวคิน กับคณะผู้ร้องที่ ๓ และนายพีระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค กับคณะ ผู้ร้องที่ ๔ กับ ประธานรัฐสภา ผู้ถูกร้องที่ ๑ รองประธานรัฐสภา ผู้ถูกร้องที่ ๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ผู้ถูกร้องที่ ๓ ถึงที่ ๓๑๒ ว่า การกระทำของจำเลยดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ





ที่ขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยมีขอบ และการพิจารณาและลงมติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ การปฏิบัติหน้าที่ของจำเลยดังกล่าวจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา อันเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ปวงชนชาวไทยโดยรวม กระบวนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญของรัฐสภาอันเป็นฝ่ายนิติบัญญัติและสมาชิกรัฐสภาอื่น ประชาชน ผู้มีชื่ออื่น และเป็นการกระทำโดยทุจริต เหตุเกิดที่อาคารรัฐสภา ถนนอุทองใน แขวงจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำเลยเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อม.๘/๒๕๖๕ ของศาลนี้ ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ นับโทษจำเลยต่อจากโทษจำคุกในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อม.๘/๒๕๖๕ ของศาลนี้

จำเลยให้การปฏิเสธว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจตรวจสอบจำเลย กระบวนการและเนื้อหาของการแก้ไขรัฐธรรมนูญของสมาชิกรัฐสภาและรัฐสภา การที่ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยจึงถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่มีอำนาจตามกฎหมาย ส่งผลให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไม่มีผลผูกพันคณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ ซึ่งรวมถึงคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้วย ทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ไม่ได้บัญญัติให้ทางเลือกสำหรับผู้ทราบการกระทำยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ จึงต้องเสนอเรื่องไปยังอัยการสูงสุดได้ช่องทางเดียว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่มีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริงในคดีนี้ และไม่อาจ





ดำเนินการไต่สวนและชี้มูลความผิดไปตามผลของคำวินิจฉัยนั้น อีกทั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ไม่มีอำนาจตรวจสอบว่ารัฐสภาหรือสมาชิกรัฐสภาได้ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติโดยถูกต้องตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภาหรือไม่ เพราะเป็นเรื่องระเบียบของงานของรัฐสภาโดยเฉพาะ ซึ่งไม่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๗๐ คดีนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เรง่รีบรวบรัดจนเห็นเสมือนว่าต้องการให้คดีแล้วเสร็จโดยเร็วภายในเวลาไม่กี่เดือน อันถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นธรรมต่อจำเลย หลังจากรัฐประหารมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๖๑ ที่มีผลบังคับย้อนหลังและมีผลร้ายต่อจำเลยเป็นอย่างยิ่ง จึงไม่อาจบังคับใช้ได้ ตามระเบียบของรัฐสภาว่าด้วยการมีบัตรและใช้บัตรของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีบัตรที่ใช้ในการออกเสียงจำนวน ๓ บัตร คือ ๑) บัตรประจำตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒) บัตรลงคะแนนเสียง และ ๓) บัตรลงคะแนนเสียงสำรองในกรณีบัตรลงคะแนนเสียงเกิดปัญหาใช้การไม่ได้ จำเลยหลงลืมบัตรทั้งสามแบบดังกล่าวจึงได้ขอทำบัตรใหม่หลายครั้ง เมื่อออกบัตรใหม่เจ้าหน้าที่ออกบัตรก็จะยกเลิกบัตรเก่าไป เมื่อใช้บัตรลงคะแนนจึงไม่สามารถแสดงตนได้ จำเลยถือบัตรทุกใบที่ถูกยกเลิกและบัตรสำรองในการลงคะแนนไว้เสมอ ในทางเทคนิคจึงเห็นเป็นเสมือนว่าจำเลยมีบัตรหลายใบ (ตามคลิป) และในการลงคะแนนขอมติจากที่ประชุมรัฐสภาจะใช้เวลาไม่เกิน ๒ ถึง ๓ วินาที ต่อการลงคะแนนแต่ละครั้ง ประธานในที่ประชุมก็จะขอผลการลงคะแนน แต่ในคลิปเป็นระยะเวลากว่า ๑ นาที ๒๓ วินาที จึงหาใช้การลงคะแนนเพื่อขอมติในที่ประชุม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละคนย่อมทราบดีว่าไม่สามารถลงคะแนนแทนกันได้ การลงมติตามฟ็องมีการตั้งกรรมาธิการขึ้นมาตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้ว แต่ก็ไม่พบการกระทำ





ความผิดหรือมีคำสั่งลงโทษจำเลย มูลคดีตามฟ้องเป็นการแสวงหาประโยชน์ทางการเมืองของผู้ร้อง เพื่อจะลดความน่าเชื่อถือของรัฐบาลในขณะนั้นจนนำไปสู่การรัฐประหาร อีกทั้งแผ่นบันทึกภาพและเสียง (คลิป) ของโจทก์มีการตัดต่อภาพและเสียง ซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่ไม่สามารถรับฟังลงโทษจำเลยได้ คำฟ้องว่าจำเลยกดบัตรแทนบุคคลอื่นนั้นไม่เป็นความจริง อีกทั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๐ วรรคแรก บัญญัติไว้โดยแจ้งชัดว่า การออกเสียงลงคะแนนย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาดของจำเลย ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใดมิได้ คำฟ้องของโจทก์ ข้อ ๒.๑ ที่ว่า “เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ เวลากลางวัน” ไม่ปรากฏว่ามีวันเวลาดังกล่าวในบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่แจ้งแก่จำเลย รัฐบาลไทยถูกรัฐประหารและมีการยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทำให้จำเลยพ้นสภาพเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว การลงมติตามฟ้องก็ถูกยกเลิก (เป็นโมฆะ) ไม่มีการรับรองมติการลงคะแนน จึงไม่มีผลทำให้รัฐหรือบุคคลอื่นใดเป็นผู้เสียหาย ทั้งตามคำขอท้ายคำฟ้องของโจทก์ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๖๑ มาตรา ๔, ๑๗๒, ๑๙๒, ๑๙๘ เป็นบทกฎหมายที่ตราขึ้นมาบังคับใช้หลังจากเกิดเหตุและเป็นผลร้ายแก่จำเลย โจทก์จะขอลงโทษไม่ได้ ขอให้ยกฟ้อง แต่จำเลยรับว่าเป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยในคดีที่โจทก์ขอให้รับโทษต่อ

พิเคราะห์พยานหลักฐานตามทางไต่สวนของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ประกอบรายงานการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และคำแถลงปิดคดีของจำเลยแล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยหมวด ๖ รัฐสภา ส่วนที่ ๑ บททั่วไป รัฐสภา





ประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ส่วนที่ ๒ สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิก ๔๘๐ คน เป็นสมาชิกมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ๔๐๐ คน และสมาชิกมาจากการเลือกตั้งแบบสัดส่วน ๘๐ คน ส่วนที่ ๓ วุฒิสภา มาตรา ๑๑๑ ถึงมาตรา ๑๒๑ วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิก ๑๕๐ คน มาจากการเลือกตั้งจังหวัดละ ๑ คน และมาจากการสรรหาเท่ากับ ๑๕๐ คน หักด้วยที่มาจากการเลือกตั้ง สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภามีกำหนดวาระละ ๖ ปี จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน ๑ วาระไม่ได้ ส่วนที่ ๕ การประชุมร่วมกันของรัฐสภา มาตรา ๑๓๖ ในกรณีต่อไปนี้ให้รัฐสภาประชุมร่วมกัน (๑) ... (๑๖) การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๙๑ มาตรา ๑๓๗ ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ให้ใช้ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา... หมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญให้กระทำได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้ (๑)... ถึง (๗)... โดยมีหลักเกณฑ์และวิธีการด้วยว่า ให้แก้ไขเพิ่มเติมเป็นรายมาตราโดยรัฐสภา ให้รัฐสภาพิจารณาเป็นสามวาระ ผู้เสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมมาจากคณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปของรัฐจะเสนอมิได้ ต่อมาเมื่อข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๕๓ ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๓ เป็นต้นไป ตามเอกสารหมาย จ.๕ และต่อมามีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๔ ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔ เป็นต้นไป ได้แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยแก้ไขเพิ่มเติมด้วยว่า





สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิก ๕๐๐ คน มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ๓๗๕ คน มาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ๑๒๕ คน และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๔ ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔ เป็นต้นไป ได้แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำหนังสือสัญญากับนานาประเทศ โดยแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๙๐ ว่าต้องเสนอต่อรัฐสภา เพื่อขอความเห็นชอบด้วย วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการเลือกตั้งทั่วไปทั่วประเทศ จำเลยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดสกลนคร สังกัดพรรคเพื่อไทย ตามหนังสือรับรองเอกสารหมาย จ.๖๔ จำเลยจึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ต่อมาวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖ จำเลยกับคณะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาได้ร่วมกันลงชื่อเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ต่อประธานรัฐสภา โดยเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นรายมาตรา รวม ๓ ฉบับ ฉบับละเรื่อง ฉบับที่หนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง (ร่างรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๑ มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๕ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๑๑๘ มาตรา ๑๒๐ และมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง และ ยกเลิกมาตรา ๑๑๓ และมาตรา ๑๑๔)) ฉบับที่สอง แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำหนังสือสัญญาตาม มาตรา ๑๙๐ และฉบับที่สาม แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับขั้นตอนการเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ การยุบ พรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง ตามมาตรา ๖๘ และมาตรา ๒๓๗ ซึ่งประธานรัฐสภา ได้ส่งสำเนาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมร่วมกันของรัฐสภา เพื่อให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาและลงมติ โดยจำเลยมีหน้าที่ต้องเข้าประชุมร่วมกันของ





รัฐสภา กับ สมาชิก รัฐสภาอื่น และ จำเลย ในฐานะ สมาชิก คนหนึ่ง มีเสียงหนึ่ง ในการออกเสียงลงคะแนน
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้ออกบัตรลงคะแนน ให้แก่ สมาชิก สภาผู้แทนราษฎร
๓ ประเภท ประกอบด้วย (๑) บัตรลงคะแนน (บัตรจริง) ซึ่งมีรูปสมาชิกปรากฏอยู่ด้านหน้าของบัตร
และมีข้อมูลชื่อ นามสกุล เลขที่ประจำตัว และพรรคที่สังกัด สมาชิกเป็นผู้เก็บรักษาเอง (๒) บัตร
ลงคะแนนสำรอง ซึ่งไม่มีรูปสมาชิกปรากฏอยู่ด้านหน้าของบัตร แต่มีรหัสและข้อมูลอื่นเช่นเดียวกับ
บัตรจริง และ (๓) บัตรลงคะแนนพิเศษ (SP) ซึ่งบัตรทั้งสองประเภทหลังนี้ กลุ่มงานบริหารทั่วไป
สำนักการประชุม เป็นผู้เก็บรักษา สมาชิกที่ไม่ได้นำบัตรจริงมาสามารถขอยืมบัตรสำรองไปใช้ใน
วันนั้นได้ หากสมาชิกไม่มีทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองก็ขอยืมบัตรพิเศษจากเจ้าหน้าที่สำนักการประชุม
เพื่อใช้ลงคะแนนได้ โดยสมาชิกจะต้องลงลายมือชื่อ ยืมในแบบฟอร์มขอใช้บัตรลงคะแนนสำรอง และ
กรอกข้อมูลสมาชิกประกอบด้วย ชื่อ นามสกุล เลขที่ประจำตัว และพรรคที่สังกัด เพื่อใช้เป็นหลักฐาน
ในการตรวจสอบการลงคะแนนของสมาชิกให้สำนักการประชุม และ เลข ขึ้นตอนการลงคะแนน
เริ่มจากประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกแสดงตนเพื่อตรวจสอบองค์ประชุมก่อน เจ้าหน้าที่กลุ่มงาน
โสตทัศนูปกรณ์ผู้รับผิดชอบดูแลระบบการลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์จะเปิดฟังก์ชันการลงคะแนน
(ระบบการลงคะแนน) เมื่อระบบทำงานจะมีไฟกะพริบบนเครื่องอ่านบัตรพร้อมกันทั้ง ๕ ดวง สมาชิก
จะกดปุ่มแสดงตน หลังจากนั้นประธานในที่ประชุมจะแจ้งปิดการแสดงตน เมื่อปิดฟังก์ชันการแสดง
ตนหรือสมาชิกดึงบัตรลงคะแนนออกไฟที่กะพริบนั้นจะดับ จากนั้นระบบคอมพิวเตอร์จะประมวลผล
แสดงผลการแสดงตนต่อที่ประชุม เมื่อมีการแสดงตนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ประธานในที่ประชุมจะแจ้ง
ให้สมาชิกลงคะแนน ซึ่งจะมีการเปิดฟังก์ชันการลงคะแนน เมื่อมีการเสียบบัตรแล้วก็ต้องกดปุ่ม
แสดงตนและกดปุ่มลงคะแนนเพื่อแสดงว่าเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย หรืองดออกเสียง เครื่องอ่านบัตร





แต่ละเครื่องสามารถใช้บัตรลงคะแนนของสมาชิกคนใดก็ได้และจำนวนเท่าใดก็ได้ เป็นเหตุให้สามารถใช้บัตรลงคะแนนของสมาชิกจำนวนหลายใบใส่ลงในช่องเครื่องอ่านบัตรเครื่องเดียวกันได้ในช่วงระยะเวลาที่ยังไม่ปิดฟังก์ชัน แต่หากสมาชิกใช้ทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองของตนต่อเนื่องกัน ระบบจะบันทึกผลการลงคะแนนเฉพาะบัตรที่ใช้ครั้งแรกเท่านั้น เพราะบัตรจริงและบัตรสำรองมีรหัสและข้อมูลเหมือนกันทุกประการ ระบบการลงคะแนนจะบันทึกข้อมูลจากฐานข้อมูลแล้วแสดงผลในรายงานการออกเสียงลงคะแนนเฉพาะชื่อ นามสกุล เลขที่สมาชิก พรรคที่สังกัด แต่ระบบการลงคะแนนไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าสมาชิกเสียบบัตรลงคะแนนที่เครื่องอ่านบัตรจุดใดของห้องประชุม ในการประชุมมีการถ่ายทอดสดการประชุมรัฐสภาไปยังสถานีโทรทัศน์ของรัฐสภา และกระจายสัญญาณภาพไปยังเครื่องโทรทัศน์ภายในรัฐสภา โดยใช้กล้องถ่ายภาพจำนวน ๙ ตัว แต่จะมีการบันทึกภาพต่อเนื่องนำภาพจากกล้องนั้นมาถ่ายทอดสดออกอากาศ โดยการบันทึกภาพจะไม่มีการจับภาพเจาะจงไปที่สมาชิกผู้หนึ่งผู้ใดในขณะลงคะแนนเสียงโดยเฉพาะ ในการขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้มีมติรับหลักการเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๖ ต่อมาเริ่มการประชุมวาระที่สอง ตั้งแต่วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖ เป็นต้นไป ขณะเกิดเหตุ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภา วาระที่สอง ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเกี่ยวกับเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๙ กรณีห้ามมิให้จับกุมคุมขัง หรือหมายเรียกตัวกรรมการการเลือกตั้งไปทำการสอบสวน ในระหว่างที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือประกาศให้มีการออกเสียงประชามติมีผลใช้บังคับ ครั้นเวลา ๑๗.๓๓ นาฬิกา ประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา ๙ จำเลยร่วมแสดงตน





และลงคะแนนด้วย ต่อมาวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ มีการประชุมร่วมกันของรัฐสภาวาระที่สอง
 ขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) เพื่อพิจารณาและลงมติร่างรัฐธรรมนูญ
 แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๑๐ เรื่องให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีสมาชิกภาพ
 อยู่ในวันที่รัฐธรรมนูญใช้บังคับยังคงมีสมาชิกภาพและปฏิบัติหน้าที่วุฒิสภาต่อไป โดยจำเลยเข้า
 ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้นเวลา ๑๖.๔๓ นาฬิกา ประธานในที่ประชุมในขณะนั้นได้ขอมติ
 ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาปิดการอภิปรายในมาตรา ๑๐ ตามที่มีสมาชิกวุฒิสภาอื่นได้เสนอญัตติ
 ขอบปิดการอภิปรายตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา จำเลยร่วมแสดงตนและลงคะแนนทั้งสองครั้ง
 ดังกล่าวด้วย ตามรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภาและบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของ
 สมาชิกวุฒิสภาในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาเอกสารหมายเลข จ.๕๙ ถึง จ.๖๒ การประชุมรัฐสภา
 พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมได้เสร็จสิ้นวาระที่สองทั้งสามร่าง เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน
 ๒๕๕๖ แต่ก่อนถึงกำหนดประชุมเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม วาระที่สาม ในวันที่
 ๒๘ กันยายน ๒๕๕๖ ได้มีสมาชิกวุฒิสภาไปยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ๔ คำร้อง ซึ่งศาล
 รัฐธรรมนูญรับไว้พิจารณาและเรียกดังนี้ พลเอกสมเจตน์ บุญถนอม กับคณะ ผู้ร้องที่ ๑ นายวิรัตน์
 กัลยาศิริ ผู้ร้องที่ ๒ นายสาย กังกเวคิน กับคณะ ผู้ร้องที่ ๓ และนายพีระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค กับคณะ
 ผู้ร้องที่ ๔ และเรียกประธานรัฐสภา ผู้ถูกร้องที่ ๑ รองประธานรัฐสภา ผู้ถูกร้องที่ ๒ และ
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ผู้ถูกร้องที่ ๓ ถึงที่ ๓๑๒ โดยผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๒ ต่าง
 ยื่นคำร้องเมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๖ ผู้ร้องที่ ๓ ยื่นคำร้องเมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖ และ
 ผู้ร้องที่ ๔ ยื่นคำร้องเมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๖ ตามเอกสารหมายเลข จ.๒๕ ถึง จ.๓๓ นอกจากนี้
 วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๖ นายวันชัย สอนศิริ กับคณะ คือ นายดวง อันทะไชย และนายประสาร





มฤคพิทักษ์ ซึ่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาไปยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขอให้ตรวจสอบเกี่ยวกับการกระทำของสมาชิกรัฐสภาจำนวน ๓๐๘ คน ว่าเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา หรือเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่หรือไม่ ตามเอกสารหมาย จ.๑๕ การประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้พิจารณาวันที่สามในวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๖ โดยมีมติเห็นชอบในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ดำเนินการส่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมทั้งสามฉบับซึ่งผ่านรัฐสภาแล้วไปยังเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายต่อไป ต่อมานายวันชัยยื่นคำร้องเพิ่มเติมกล่าวหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาที่ลงมติเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญจำนวน ๓๕๘ คน ตามเอกสารหมาย จ.๑๖ ถึง จ.๑๘ วันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๖ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิวัฒน์ชัยกุลมัตย์ พันโทรัฐเขต แจ้งจำรัส และคณะ ร่วมกันยื่นคำกล่าวหาคณะบุคคลสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคเพื่อไทย (ไม่ระบุชื่อ) ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเสียบบัตรลงคะแนนแทนกัน ตามเอกสารหมาย จ.๑๙ และ จ.๒๐ ศาลรัฐธรรมนูญได้สวนพยาน ๗ ปาก คือ พลเอกสมเจตน์ นายวิรัตน์ นางสาวรังสิมา รอดรัศมี นายนิพิฏฐ์ อินทรสมบัติ นายไพบูลย์ นิตติตะวัน ซึ่งเป็นพยานผู้ร้อง และได้สวนพยานที่ศาลรัฐธรรมนูญเรียกมาเองคือ นายสุวิจักขณ์ นาควัชรชัย ในฐานะเลขาธิการรัฐสภา และนางอัจฉรา จุ้ยนิยม ในฐานะเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบโสตทัศนูปกรณ์ของรัฐสภา และมีพยานหลักฐานประกอบการได้สวนคือ คลิปวิดีโอที่นางสาวรังสิมาอ้างว่าได้ให้บุคคลที่ไว้วางใจบันทึกภาพไว้ด้วย ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ สรุปเป็นประเด็นหลักสองประเด็น ประเด็นที่หนึ่ง กระบวนการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ..) พุทธศักราช เป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการ





ซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เพราะเหตุผลหลัก ๓ ประการ คือ (๑) ในการพิจารณาของที่ประชุมรัฐสภา มิได้นำเอาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาฉบับที่นายอุดมเดช รัตนเสถียร และคณะ เสนอ (คือฉบับที่หนึ่ง) ต่อสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๖ มาใช้ในการพิจารณาในวาระที่หนึ่ง ขึ้นรับหลักการ แต่ได้นำร่างที่มีการจัดทำขึ้นใหม่ซึ่งมีการเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงหลักการที่สำคัญจากร่างเดิมหลายประการ คือ การเพิ่มเติมหลักการโดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๖ วรรคสอง และมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง ด้วย การแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๖ จะมีผลทำให้บุคคลผู้เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาซึ่งสมาชิกภาพสิ้นสุดลง สามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้อีกโดยไม่ต้องรอให้พ้นระยะเวลา ๒ ปี และมีการดำเนินการในลักษณะที่มีเจตนาปกปิดข้อเท็จจริงไม่แจ้งข้อความจริงว่า ได้มีการจัดทำร่างขึ้นใหม่ให้สมาชิกรัฐสภาทราบทุกคน มีผลเท่ากับว่าการดำเนินการในการเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่รัฐสภารับหลักการตามคำร้องนี้ เป็นไปโดยมิชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ (๑) วรรคหนึ่ง (๒) การกำหนดวันแปรญัตติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ โดยเมื่อที่ประชุมรัฐสภาในวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖ ลงมติให้กำหนดเวลาแปรญัตติ ๑๕ วัน การให้เริ่มต้นนับย้อนหลังไปโดยให้นับระยะเวลา ๑๕ วัน ตั้งแต่วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๖ นั้นไม่ชอบเพราะไม่อาจนับย้อนหลังได้ แต่ต้องนับตั้งแต่วันที่ที่ประชุมมีมติเป็นต้นไป การเริ่มนับระยะเวลาย้อนหลังไปจนทำให้เหลือระยะเวลาขอแปรญัตติเพียง ๑ วัน เป็นการดำเนินการที่ขัดต่อข้อบังคับการประชุมและไม่เป็นกลาง จึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ทั้งขัดต่อหลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๓ วรรคสอง ด้วย และ (๓) วิธีการในการแสดงตนและลงมติในการพิจารณาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับที่มา





ของสมาชิกวุฒิสภาไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะสมาชิกวุฒิสภาคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน แต่จากพยานหลักฐานในการไต่สวนชี้ให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑๖๒ (จำเลย) ซึ่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและออกเสียงลงคะแนนคราวละหลายใบ หมุนเวียนใส่เข้าไปในเครื่องอ่านบัตรและกดปุ่มแสดงตนติดต่อกันหลายครั้ง รับฟังได้ว่ามีสมาชิกวุฒิสภาหลายรายมิได้มาออกเสียงลงมติในที่ประชุมวุฒิสภาในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับนี้ (คือฉบับที่หนึ่ง) แต่ได้มอบให้สมาชิกวุฒิสภาบางรายใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๒ มาตรา ๑๒๓ มาตรา ๑๒๖ วรรคสาม และขัดต่อข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ประเด็นที่สอง การแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ...) พุทธศักราช มีลักษณะเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕ - ๑๘/๒๕๕๖ เอกสารหมาย จ.๒๓ หลังจากนั้น นายอุทัย ยอดมณี ผู้ประสานงานเครือข่ายนักศึกษาประชาชนปฏิรูปประเทศไทย (คปท.) ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ร้องเรียนสมาชิกวุฒิสภา ๓๑๒ คน ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. อีกคำร้องหนึ่งตามเอกสารหมาย จ.๒๑ นอกจากนั้น นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ผู้นำฝ่ายค้าน และคณะ ๑๔๔ คน ทำหนังสือ ๓ ฉบับ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๖ วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๖ และวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๐ ถึงมาตรา ๒๗๔ โดยขอให้ถอดถอนสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๓๘๓ คน ออกจากตำแหน่ง วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ไต่สวนข้อเท็จจริง ส่วนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีหนังสือลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๖





แจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไปยังสำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต่อมาวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๖ ขณะนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี มีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.๒๕๕๖ กำหนดเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยดังกล่าว เลขาธิการคณะรัฐมนตรีก็ได้ส่งร่างรัฐธรรมนูญทั้งสามฉบับคืนสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ต่อมาวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เกิดรัฐประหาร วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้มีสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา ต่อมาสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่วุฒิสภาประชุมดำเนินกระบวนการเพื่อถอดถอนจนกระทั่งมีมติเมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ถอดถอนจำเลยเมื่อครั้งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกจากตำแหน่ง คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งข้อกล่าวหาแก่จำเลย นายคมเดช ไชยศิริมงคล และนายยุทธพงศ์ จรัสเสถียร ตามเอกสารหมายเลข จ.๖๙ จ.๗๐ และ จ.๗๑ จำเลย นายคมเดชและนายยุทธพงศ์ต่างยื่นคำชี้แจงข้อกล่าวหาตามเอกสารหมายเลข จ.๗๒ จ.๗๔ และ จ.๗๕ วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๙ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า การกระทำของจำเลยมีมูลความผิดทางอาญา ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น และฐานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓ และมาตรา ๑๒๓/๑ ส่วนนายคมเดชและ





นายยุทธพงศ์ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า จากการไต่สวนข้อเท็จจริงไม่ปรากฏข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอที่จะฟังได้ว่าได้กระทำความผิดตามที่กล่าวหา ข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้ข้อกล่าวหาตกไป และคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า การกระทำของนายสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์ และนายอุดมเดช รัตนเสถียร มีมูลความผิดอาญาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ส่งรายงาน เอกสาร และความเห็นไปยังอัยการสูงสุด (โจทก์) เพื่อฟ้องคดีต่อศาลนี้ ตามสำเนารายงานและสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง เอกสารหมาย จ.๗ โจทก์คงฟ้องแต่จำเลยเป็นคดีนี้เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๒ โจทก์ไม่รับดำเนินคดีนายสมศักดิ์และนายอุดมเดช คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงฟ้องนายสมศักดิ์และนายอุดมเดชเองต่อศาลนี้ต่างหากจากคดีนี้

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยข้อแรกมีว่า โจทก์มีอำนาจยื่นฟ้องคดีนี้ต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่ เห็นสมควรวินิจฉัยตามข้อต่อสู้ของจำเลยเป็นลำดับไปดังนี้ ข้อที่จำเลยโต้แย้งว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจรับคำร้องที่เกี่ยวกับการกระทำของจำเลย เนื่องจากการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นอำนาจของรัฐสภาที่จะดำเนินการได้ ทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ มิได้บัญญัติให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยตรงได้โดยไม่ผ่านการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากอัยการสูงสุดก่อน ส่งผลให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ ไม่มีผลผูกพันคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๖ วรรคห้า คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงไม่มีอำนาจไต่สวนและชี้มูลความผิดตามผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญนั้น เห็นว่า ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ ไม่มีประเด็นเรื่องความรับผิดทางอาญาของบุคคลใด ดังนั้น การที่





บุคคลใดจะต้องรับโทษอย่างไรหรือไม่ จึงเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการเป็นคดีอาญาอีกส่วนหนึ่งตามบทกฎหมายต่อไป โดยจะต้องมีการพิจารณาคดีอาญาโดยเปิดเผยต่อหน้าบุคคลที่อยู่ในฐานะเป็นจำเลย ทั้งในคดีอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และมาตรฐานการพิสูจน์ความผิดในคดีอาญานั้น ศาลจึงต้องแน่ใจว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดโดยปราศจากความสงสัยตามสมควร เมื่อกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีอาญามีความแตกต่างจากการพิจารณาและวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ย่อมมีอำนาจหน้าที่ได้สวนข้อเท็จจริงตามความจริงที่เกิดขึ้นแล้วมีความเห็นหรือคำวินิจฉัยเองได้ ทั้งนี้ไม่ว่าจะได้มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕-๑๘/๒๕๕๖ หรือไม่ก็ตาม ซึ่งคดีนี้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้ดำเนินการไต่สวนพยานหลักฐานนอกเหนือไปจากที่ปรากฏในคดีของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว ส่วนคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวคงนำมาประกอบการไต่สวนข้อเท็จจริงเท่านั้น และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ให้โอกาสจำเลยชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาอย่างเต็มที่แล้ว แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ชี้มูลความผิดไปโดยอาศัยเหตุที่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังที่จำเลยยกเป็นข้อต่อสู้ ข้ออ้างข้อนี้ของจำเลยฟังไม่ขึ้น

ที่จำเลยอ้างว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่มีอำนาจตรวจสอบว่ารัฐสภาหรือสมาชิกรัฐสภาได้ปฏิบัติถูกต้องตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา เพราะเป็นเรื่องภายในของรัฐสภาโดยเฉพาะนั้น เห็นว่า แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติให้รัฐสภามีอำนาจหน้าที่ในการเสนอญัตติและพิจารณาญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ แต่ในส่วนการกระทำของสมาชิกรัฐสภาในฐานะเจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมจะต้องถูกตรวจสอบโดยกระบวนการยุติธรรมได้ โดยหากมีการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติใดที่อาจมีความรับผิดทางอาญา สมาชิกรัฐสภา





นั้นก็ต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีโดยศาลที่มีอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมาย หากใช้ว่า จะมีการตรวจสอบภายในของสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้นดังที่จำเลยอ้าง คดีนี้เป็นการกล่าวหาจำเลย ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือทุจริตต่อหน้าที่ จึงอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อดำเนินคดีอาญาแก่จำเลย ได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ส่วนที่จำเลยอ้างว่า คดีนี้มีการเร่งรีบรวบรัดจนถือได้ว่าเลือกปฏิบัติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และไม่เป็นธรรม เนื่องจากศาสตราจารย์พิเศษ วิชา มหาคุณ มีทัศนคติที่เป็นลบต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทย ส่วนศาสตราจารย์ ภักดี โพธิศิริ เคยถูกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเพื่อไทย ๑๒๙ คน ยื่นขอถอดถอนออกจากตำแหน่งมาก่อน แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กลับแต่งตั้งให้บุคคล ทั้งสองร่วมเป็นองค์คณะในการไต่สวนข้อเท็จจริงและเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนนั้น เห็นว่า เมื่อพิจารณาจากรายงานการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว ปรากฏว่าได้มีการไต่สวนพยานบุคคลมากถึง ๓๐ ราย บ่งชี้ให้เห็นว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีได้ไต่สวนข้อเท็จจริงอย่างรวบรัด อีกทั้งศาสตราจารย์พิเศษ วิชา ได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๖ แจ้งคำสั่งไต่สวนข้อเท็จจริงให้จำเลยทราบ ว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งคณะเป็นองค์คณะในการไต่สวน และมอบหมายให้ศาสตราจารย์พิเศษ วิชา นายใจเด็ด พรไชยา และศาสตราจารย์ ภักดี กรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้รับผิดชอบสำนวนการไต่สวน ข้อเท็จจริง ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๑ หน้า ๑๙๕ จำเลยก็ไม่ได้คัดค้านองค์คณะในการไต่สวน ข้อเท็จจริงดังกล่าว และต่อมายังได้มีการเปลี่ยนแปลงกรรมการ ป.ป.ช. ผู้รับผิดชอบสำนวน เนื่องจากศาสตราจารย์พิเศษ วิชา นายใจเด็ด และศาสตราจารย์ ภักดี พ้นจากตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. โดยแจ้งให้จำเลยทราบตามหนังสือฉบับลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๙ เอกสารหมายเลข จ.๑๒ หน้า ๑๙๖





แล้ว ดังนั้น เมื่อศาสตราจารย์พิเศษ วิชา และศาสตราจารย์ ภักดี พ้นจากตำแหน่งไปก่อนแล้วย่อม
 ไม่อาจเข้าไปก้าวก่ายชี้นำในขณะที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงและ
 ลงมติเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๙ ว่าการกระทำของจำเลยมีมูลความผิดทางอาญาได้ ประกอบกับ
 การพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ การที่กรรมการคนใด
 จะลงความเห็นยอมอาศัยพยานหลักฐานที่ปรากฏจากการไต่สวนข้อเท็จจริง ดังจะเห็นได้จากที่
 คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง ๙ เสียงว่าในส่วนนายคมเดช
 ไชยศิวัฒมงคล และนายยุทธพงศ์ จรัสเสถียร จากการไต่สวนข้อเท็จจริงไม่ปรากฏข้อเท็จจริงและ
 พยานหลักฐานเพียงพอที่จะฟังได้ว่าได้กระทำความผิดตามที่กล่าวหา ข้อกล่าวหาไม่มีมูลให้
 ข้อกล่าวหาตกไป ตามเอกสารหมาย จ.๖ หน้า ๑๓๔ ซึ่งนายคมเดชและนายยุทธพงศ์ก็เป็น
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคเพื่อไทยเช่นเดียวกับจำเลย แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการ
 ป.ป.ช. มิได้ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงในลักษณะเร่งรีบรวบรัดโดยมุ่งจะเอาผิดดังที่จำเลยอ้างแต่
 อย่างไร

ที่จำเลยอ้างว่า บันทึกแจ้งข้อกล่าวหาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ระบุเวลาเกิด
 เหตุเวลากลางวันดังเช่นคำฟ้องนั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน
 และปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง เป็นเพียงกำหนดรูปแบบการแจ้ง
 ข้อกล่าวหาให้จัดทำบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหา เพียงเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่าได้มีการไต่สวนใน
 เรื่องใดและทราบว่าการกระทำของผู้ต้องหาเป็นความผิดเท่านั้น สำคัญอยู่ที่ว่ามีแจ้งข้อ
 กล่าวหาถูกต้องตามพยานหลักฐานแล้ว ซึ่งตามบันทึกแจ้งข้อกล่าวหาแก่จำเลยได้ระบุวันเดือนปีที่
 เกิดเหตุแล้ว ส่วนที่ไม่ได้กล่าวว่าเป็นเวลากลางวันก็เพราะได้ระบุโดยละเอียดเป็นวันที่ ๑๐ กันยายน





๒๕๕๖ เวลา ๑๗.๓๓ นาฬิกา กับวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ เวลา ๑๖.๔๓ นาฬิกา ตามบันทึกแจ้งข้อกล่าวหาเอกสารหมาย จ.๖๘ ทั้งจำเลยได้เข้าร่วมประชุมรัฐสภาในวันเกิดเหตุ ย่อมไม่มีเหตุที่จะเข้าใจผิดหลงแต่อย่างใด และก็ไม่ทำให้จำเลยขาดโอกาสแสดงพยานหลักฐานแก้ข้อกล่าวหา จึงไม่ใช่ข้อที่จะทำให้การแจ้งข้อกล่าวหาคดีนี้เสียไป

ที่จำเลยอ้างว่า ฟ้องของโจทก์ ข้อ ๒.๑ บรรยายว่า เวลา ๑๗.๓๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกลงมติร่างรัฐธรรมนูญ แต่ตามรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภาเอกสารหมาย จ.๕๙ หน้า ๓๐๗๒ ระบุว่า ประธานได้สั่งปิดการประชุม เลิกประชุมเวลา ๑๗.๓๑ นาฬิกา บันทึกการออกเสียงลงคะแนนตามเอกสารหมาย จ.๕๙ หน้า ๓๕๐๖ และคลิปวิดีโอที่ ๑ ว่าเป็นเวลา ๑๗.๒๙ นาฬิกา ส่วนฟ้องของโจทก์ ข้อ ๒.๒ บรรยายว่า เวลา ๑๖.๔๓ นาฬิกา เมื่อประธานในที่ประชุมขอมติปิดอภิปรายในมาตรา ๑๐ แต่ตามรายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภาเอกสารหมาย จ.๖๐ หน้า ๓๔๖๐ ระบุว่า ประธานได้สั่งปิดการประชุมและเลิกประชุมเวลา ๐๑.๓๕ นาฬิกา บันทึกการออกเสียงลงคะแนนตามเอกสารหมาย จ.๖๐ หน้า ๓๕๓๙ และคลิปวิดีโอที่ ๒ ว่าเป็นเวลา ๑๖.๔๖ นาฬิกา ฟ้องของโจทก์จึงไม่ชอบนั้น เห็นว่า การดำเนินคดีในระบบไต่สวนศาลต้องพิจารณาค้นหาความจริง หากจำเลยเห็นว่าคำฟ้องของโจทก์บรรยายไม่ชอบ จำเลยย่อมมีสิทธิแถลงต่อศาลก่อนหรือในขณะที่ศาลอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังเพื่อให้ศาลสั่งให้โจทก์ชี้แจงข้อหาตามคำฟ้องหรือแก้ไขหรือเพิ่มเติมรายละเอียดแห่งคำฟ้องจนจำเลยเข้าใจ แต่จำเลยให้การปฏิเสธโดยมิได้แถลงต่อศาลว่าไม่เข้าใจคำฟ้อง จำเลยจึงไม่อาจยกปัญหาว่าฟ้องของโจทก์ไม่ชอบด้วยกฎหมายขึ้นเป็นข้อต่อสู้ได้อีก ประกอบกับฟ้องของโจทก์ได้กล่าวถึงข้อเท็จจริง





และรายละเอียดเกี่ยวกับเวลากระทำความผิดในลักษณะประมาณเวลาอันเป็นเพียงรายละเอียด
ในชั้นพิจารณา โจทก์ยอมนำพยานมาไต่สวนได้ว่าการกระทำนั้นเกิดขึ้นช่วงเวลาซึ่งบรรยายไว้ใน
ฟ้องได้ ฟ้องของโจทก์จึงชอบแล้ว

ที่จำเลยอ้างว่า หลังเกิดเหตุได้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ใช้บังคับซึ่งเป็นผลร้ายแก่จำเลย โจทก์จะขอ
บังคับให้ลงโทษจำเลยไม่ได้นั้น เห็นว่า ขณะที่โจทก์ยื่นฟ้องคดีนี้เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๒
ปรากฏว่ามีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.
๒๕๖๑ ซึ่งใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๑ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่า
ด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ยังคงบัญญัติให้การกระทำตาม
ฟ้องเป็นความผิดอยู่และมีระวางโทษเท่าเดิม มิใช่เป็นการยกเลิกการกระทำอันเป็นความผิดตาม
บทบัญญัติของกฎหมายเดิมไปเสียทีเดียว การที่โจทก์มีคำขอให้ลงโทษผู้ถูกกล่าวหาตาม
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒
มาตรา ๑๒๓/๑ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิด และอ้างพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ซึ่งเป็นกฎหมาย
ที่ใช้บังคับขณะยื่นฟ้องมาด้วย ถือได้ว่าโจทก์อ้างมาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้น
เป็นความผิดแล้ว คำฟ้องของโจทก์จึงชอบแล้ว จากที่ได้วินิจฉัยมาข้างต้น สรุปแล้ว โจทก์มีอำนาจยื่น
ฟ้องคดีนี้ต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้ออ้างของจำเลยข้อนี้
ฟังไม่ขึ้น





ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อต่อไปว่า จำเลยกระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ ในปัญหานี้ ข้อเท็จจริงได้ความจากนางสาวรังสีมา รอดรัมย์ เป็นพยานเบิกความว่า มีบุคคลถือบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนไว้ในมือจำนวนหนึ่งซึ่งมากกว่า ๒ บัตร และใช้บัตรดังกล่าวใส่เข้าออกในช่องอ่านบัตร พร้อมกดปุ่มบนเครื่องลงคะแนนต่อเนื่องกันทุกบัตร ปรากฏตามภาพในคลิปวิดีโอที่คดีหมายเลข ๖.๖ คลิปที่ ๑ และที่ ๒ และ ๖.๙ คลิปที่ ๓ ซึ่งพยานจดจำบุคคลนี้ได้เป็นอย่างดีว่าเป็นอย่างดีว่า คือ จำเลย เนื่องจากพยานและจำเลยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาหลายสมัยและรู้จักกัน อีกทั้งก่อนถ่ายคลิปวิดีโอที่คดีหมายเลข ๖.๖ พยานได้จัดทำแผนผังระบุที่นั่งและเสื้อผ้าของจำเลยและติดต่อสื่อสารกับผู้บันทึกภาพอยู่ตลอดในระหว่างบันทึกภาพ ประกอบกับในชั้นพิจารณาจำเลยซึ่งได้ดูภาพจากคลิปวิดีโอที่คดีหมายเลข ๖.๖ คลิปที่ ๒ และ ๖.๙ คลิปที่ ๓ แล้วก็เบิกความรับว่า บุคคลที่ปรากฏในภาพตามคลิปวิดีโอที่คดีหมายเลข ๖.๖ คือ จำเลย อันเป็นการเชื่อมกับคำเบิกความของนางสาวรังสีมา พยานหลักฐานโจทก์จึงมีน้ำหนักให้รับฟัง ส่วนที่จำเลยต่อสู้ว่า คลิปวิดีโอที่คดีหมายเลข ๖.๖ มีการตัดต่อจึงเป็นพยานหลักฐานที่ไม่สามารถรับฟังลงโทษจำเลยได้นั้น เห็นว่า ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ส่งคลิปวิดีโอที่คดีหมายเลข ๖.๖ ๖.๙ และ ๖.๑๑๔ ไปตรวจพิสูจน์ที่กองพิสูจน์หลักฐานกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตามที่โจทก์จำเลยแถลงขอ ซึ่งพันตำรวจโทนิติ อินทุลักษณ์ นักวิทยาศาสตร์ (สบ ๑) กลุ่มงานตรวจพิสูจน์อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ กองพิสูจน์หลักฐานกลาง สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พยานโจทก์เบิกความว่า พยานตรวจพิสูจน์คลิปวิดีโอที่คดีหมายเลข ๖.๖ และ ๖.๙ แล้วได้ทำรายงานการตรวจว่า ผลการตรวจพิสูจน์ไม่พบร่องรอยการตัดต่อเพิ่มข้อมูลภาพยนตร์ที่ตรวจพบตามรายการที่ระบุซึ่งรวมถึงคลิปวิดีโอที่คดีหมายเลข ๖.๖ คลิปที่ ๒ และ ๖.๙ คลิปที่ ๓ ดังนี้ การตรวจพิสูจน์วัตถุพยานคลิปวิดีโอที่คดีหมายเลข ๖.๖ และ





วจ.๙ ได้กระทำตามหลักวิชาโดยผู้เชี่ยวชาญ มีน้ำหนักให้รับฟัง ส่วนคลิปวิดีโอที่ศน.หมาย วจ.๒ คลิปที่ ๓ ซึ่งปรากฏภาพบางส่วนอย่างเดียวกันกับคลิปวิดีโอที่ศน.หมาย วจ.๙ คลิปที่ ๓ แต่มีเสียงแตกต่างกันนั้น นายเกียรติศักดิ์ พุฒิพันธ์ พยานโจทก์ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการ ในการไต่สวนคดีนี้ก็เบิกความว่า ในชั้นไต่สวนได้รวบรวมคลิปมาจากหลายแหล่ง ทั้งจากนักข่าว ทั้งศาลรัฐธรรมนูญ และผู้กล่าวหา พยานยึดถือคลิปวิดีโอที่ศน.หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ที่ได้จากนางสาวรังสิมาเป็นหลักฐานที่ใช้ในการกล่าวหาจำเลยคดีนี้ จึงส่งไปตรวจพิสูจน์ที่ กองพิสูจน์หลักฐานแล้วปรากฏว่าไม่มีการติดต่อ ส่วนคลิปวิดีโอที่ศน.หมาย วจ.๒ มิได้ส่งไปตรวจ พิสูจน์ ดังนั้นเห็นได้ว่าเหตุที่คลิปวิดีโอที่ศน.หมาย วจ.๒ คลิปที่ ๓ ปรากฏเสียงการอภิปรายของสมาชิก ในเวลาอื่นซึ่งมิใช่เหตุการณ์ในเวลาลงคะแนนนั้น อาจมีการนำเสียงในเหตุการณ์อื่นมาใส่จนเป็น เหตุให้คลิปวิดีโอที่ศน.หมาย วจ.๒ ปรากฏเสียงไม่สอดคล้องกับภาพเหตุการณ์ขณะลงคะแนนก็เป็นได้ กรณีจึงไม่อาจนำเอาคลิปวิดีโอที่ศน.หมาย วจ.๒ มารับฟังเป็นข้อพิรุธแก่คลิปวิดีโอที่ศน.หมาย วจ.๖ และ วจ.๙ จนทำให้มีน้ำหนักในการรับฟังลดน้อยลงแต่อย่างใด ส่วนที่จำเลยอ้างว่า นางสาวรังสิมามิได้ ประท้วงเรื่องการเสียบัตรแทนกันในขณะที่เกิดเหตุทั้งที่เคยประท้วงเรื่องนี้มาตลอด ทั้งนางสาวรังสิมา มิได้นำคลิปวิดีโอมาแสดงต่อสื่อมวลชนตั้งแต่วันแรก ๆ ที่เกิดเหตุ จึงไม่น่าเชื่อว่าจะมีคลิปวิดีโอที่ศน. ในวันเกิดเหตุจริงนั้น ข้อนี้นางสาวรังสิมาเบิกความถึงเหตุผลในเรื่องนี้ว่า เหตุที่พยานไม่ได้ประท้วงต่อ ประธานในที่ประชุม เพราะประท้วงที่ไรก็ได้ผล ทั้งหากเปิดเผยเรื่องคลิปออกไปในตอนนั้นอาจทำ ให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่บุคคลที่บันทึกภาพ พยานจึงนำคลิปวิดีโอไปให้หัวหน้าพรรค ประชาธิปัตย์และฝ่ายกฎหมายของพรรคตรวจสอบก่อนว่าจะสามารถดำเนินการต่อไปได้หรือไม่ ซึ่งความข้อนี้สอดคล้องกับคำเบิกความของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์





ขณะนั้น พยานโจทก์อีกปากหนึ่งที่เบิกความยืนยันว่า นางสาวรังสิมาได้นำคลิปวิดีโอที่ตนไปให้ตรวจสอบจริง คำเบิกความของนางสาวรังสิมาดังกล่าวจึงนับว่ามีเหตุผลให้รับฟัง แม้ไม่ปรากฏว่าบุคคลที่ถ่ายภาพคือผู้ใดหรือบุคคลนั้นมิได้มาเบิกความยืนยัน ก็ไม่ทำให้พยานหลักฐานของโจทก์มีน้ำหนักลดน้อยลง และแม้คลิปวิดีโอที่ตนเกิดขึ้นจากการแอบถ่ายก็ตาม แต่ก็เป็นการแอบถ่ายการกระทำที่เกิดขึ้นอยู่แล้ว มิได้มีการก่อหรือจงใจให้เกิดการกระทำความผิด การนำเสนอคลิปวิดีโอที่ตนจึงเป็นการนำเสนอพยานหลักฐานที่โจทก์กล่าวอ้างว่าจำเลยกระทำความผิด ทั้งการพิจารณาคดีในระบบไต่สวนศาลมีอำนาจอย่างกว้างขวางในการค้นหาความจริงเพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์ ทั้งศาลได้ส่งคลิปวิดีโอไปตรวจพิสูจน์และได้เปิดให้พยานดูต่อหน้าคู่ความหลายครั้งดังที่กล่าวมาแล้ว ศาลจึงรับฟังคลิปวิดีโอที่ตนดังกล่าวประกอบพยานหลักฐานอื่นได้ ที่จำเลยอ้างว่า ขณะมีการประชุมเพื่อพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญมีผู้สื่อข่าวจำนวนมากเฝ้าสังเกตการณ์อยู่ หากจำเลยกระทำผิดตามคลิปวิดีโอที่ตนดังกล่าวก็ต้องมีคลิปวิดีโออื่นด้วยนั้น เห็นว่า ผู้สื่อข่าวหรือบุคคลอื่นไม่มีเหตุที่จะต้องสนใจคอยเฝ้าสังเกตดูจำเลยเป็นพิเศษตลอดเวลา ทั้งการที่จะบันทึกภาพขณะเกิดเหตุได้ก็มีใช้อย่างง่าย เพราะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพียงชั่วขณะและเครื่องเลียบบัตรลงคะแนนมีเคาน์เตอร์บังด้านหน้าอยู่ตามภาพถ่ายในบันทึกการตรวจสถานที่เกิดเหตุเอกสารหมายเลข จ.๖๗ หน้า ๓๖๒๒ ถึง ๓๖๓๐ ดังจะเห็นได้จากนางสาวรังสิมาเองยังต้องใช้ความพยายามอย่างมากโดยให้บุคคลที่ไว้ใจมาแอบบันทึกภาพจำเลยโดยเฉพาะจึงได้มาซึ่งคลิปวิดีโอที่ตนดังกล่าว ดังนั้น การที่ไม่ปรากฏคลิปวิดีโอที่ตนจากผู้สื่อข่าวจึงไม่เป็นข้อพิรุธแต่อย่างใด พยานหลักฐานจากการไต่สวนรับฟังได้มั่นคงว่า จำเลยนำบัตรหลายใบใส่เข้าไปในเครื่องลงคะแนนตามที่ปรากฏภาพในคลิปวิดีโอที่ตนหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ ทั้ง ๓ ตอน จริง





ปัญหาต่อไปว่า การที่จำเลยนำบัตรหลายใบใส่เข้าไปในเครื่องลงคะแนนตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอทัศน์เป็นการลงคะแนนแทนสมาชิกรายอื่นหรือไม่ ในข้อนี้นางสาวสายฝน ไกรสมเลิศ นางบุษกร อัมพรประภา นางปัทมา แสงดี นางสาวธนพร อธิพรธรรมาวุธ นางอัจฉรา จุ้ยนิยม นายกันตินันท์ ตั้งใจ นายเจษฎ์พันธ์ วงศาโรจน์ นายชนะ มาประสม พยานโจทก์ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับบัตรลงคะแนน การลงคะแนน และงานธุรการในที่ประชุมรัฐสภา ต่างเบิกความตรงกันว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนนั้นสมาชิกรัฐสภามีบัตรจริงคนละหนึ่งใบ และมีบัตรสำรองอีกคนละหนึ่งใบ โดยบัตรสำรองเจ้าหน้าที่เก็บรักษาไว้สำหรับให้สมาชิกขอรับไปใช้ในกรณีลืมนำบัตรจริงมา นอกจากนั้นยังมีบัตรพิเศษ (SP) สำหรับสมาชิกที่ลืมนำมาทั้งบัตรจริงและบัตรสำรอง โดยเฉพาะนางบุษกร นางปัทมา นางธนพร นางอัจฉรา นายกันตินันท์ พยานโจทก์ซึ่งได้ดูคลิปวิดีโอทัศน์หมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ ในระหว่างการไต่สวนของศาลแล้วต่างเบิกความยืนยันตรงกันว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนที่บุคคลในคลิปวิดีโอทัศน์นำมาใส่ลงในเครื่องลงคะแนนต่อเนื่องกันนั้นเป็นบัตรจริง และมีจำนวนมากกว่า ๑ ใบ เหตุที่ทราบว่าเป็นบัตรจริงเนื่องจากเป็นบัตรที่มีรูปติดอยู่ อีกทั้งนางอัจฉรา นายเจษฎ์พันธ์ นายชนะ นายชัยรัตน์ นายรุ่งศิลป์ ดาแก้ว พยานโจทก์เบิกความต่อไปว่า เครื่องลงคะแนนอิเล็กทรอนิกส์เครื่องหนึ่งสามารถเสียบบัตรของสมาชิกใบแรกลงคะแนนแล้วดึงออก จากนั้นเอาบัตรสมาชิกรายอื่นเสียบเข้าไปเพื่อลงคะแนนของสมาชิกรายอื่นได้จนกว่าจะมีการปิดลงคะแนน ดังนั้น การกระทำของจำเลยดังกล่าวจึงเป็นการดำเนินการตามขั้นตอนลงคะแนนอันส่งผลให้ปรากฏผลการลงคะแนนหลายครั้งสำหรับบัตรแต่ละใบได้ แต่เมื่อจำเลยและสมาชิกรัฐสภาคนหนึ่งต่างพึงมีและใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนได้เพียงคนละ ๑ ใบ เพื่อลงคะแนนคนละ ๑ เสียง เท่านั้น กรณียังมีเหตุผล





และน้ำหนักให้รับฟังว่า จำเลยได้ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนจำนวนหลายใบก็เพื่อลงคะแนนแทนสมาชิกรายอื่นด้วย ส่วนที่จำเลยต่อสู้ว่า จำเลยหลงลืมบัตรจึงขอทำบัตรใหม่หลายครั้ง จำเลยถือบัตรทุกใบที่ถูกยกเลิกและบัตรสำรองไว้เสมอ จึงเห็นเป็นเสมือนว่าจำเลยมีบัตรหลายใบนั้น ข้อเท็จจริงได้ความจากนางสาวสายฝน ไกรสมเลิศ ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการทั่วไป สำนักงานการประชุม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พยานโจทก์ เบิกความประกอบหนังสือสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๘ ลงนามโดยนายจเร พันธุ์เปรื่อง เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เอกสารหมาย จ.๖๖ ว่า สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้ตรวจสอบการออกบัตรลงคะแนนเสียงใหม่ของจำเลยตั้งแต่เข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ จนถึงยุบสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๖ แล้ว ไม่มีการออกบัตรลงคะแนนเสียงใหม่แทนบัตรใบเดิมแต่อย่างใด กรณีจึงไม่อยู่ในวิสัยที่จำเลยจะมีบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนของจำเลยซึ่งเป็นบัตรจริงหลายใบได้ดังที่อ้าง นอกจากนั้น นางสาวพรลภัส ถนอมนาค พยานโจทก์ซึ่งเป็นเลขานุการในที่ประชุม นายเจษพันธ์ วงศาโรจน์ และนายชัยรัตน์ ทาริยา พยานโจทก์ซึ่งร่วมกันรับผิดชอบดูแลระบบลงคะแนน ต่างเบิกความสอดคล้องกันด้วยว่า หากขอออกบัตรใหม่จะมีการยกเลิกบัตรเดิม ทำให้บัตรเดิมไม่สามารถนำมาใช้ลงคะแนนได้อีก ดังนี้ กรณีจึงไม่มีประโยชน์อันใดที่จำเลยจะต้องนำบัตรที่ถูกยกเลิกแล้วมาใส่ในเครื่องลงคะแนนในขณะเกิดเหตุ ยิ่งกว่านั้น นายชัยรัตน์พยานโจทก์ยังเบิกความด้วยว่า หากใช้ทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองของสมาชิกคนเดิมก็จะเป็นฐานข้อมูลสมาชิกเดียวกัน ระบบจะแสดงผลการลงคะแนนเพียงครั้งเดียว เพราะระบบคอมพิวเตอร์อ้างอิงตามฐานข้อมูล กรณีจึงไม่มีเหตุผลใดที่จำเลยจะต้องใส่ทั้งบัตรจริงและบัตรสำรองของจำเลยลงในเครื่องอ่านบัตรต่อเนื่องในคราวเดียวกัน ส่วนที่จำเลยอ้างว่า จำเลยถือบัตรอื่น





ไว้ด้วยนั้น เมื่อพิจารณาจากภาพตามคลิปวิดีโอที่ส่งมา วจ.๖ คลิปที่ ๒ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ก็ปรากฏว่า มีการเสียบบัตรลงในเครื่องลงคะแนนด้วยบัตรจำนวนหลายใบโดยมีสัญญาณไฟกะพริบทุกครั้งที่ใช้บัตรแต่ละใบอันแสดงว่าใช้งานได้เป็นปกติ แสดงให้เห็นว่าบัตรแต่ละใบที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่ส่งมานั้น ล้วนแต่เป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนทั้งสิ้น ข้ออ้างของจำเลยขัดต่อเหตุผล ไม่มีน้ำหนักให้น่าเชื่อถือ พยานหลักฐานตามการไต่สวนฟังได้ว่า จำเลยนำบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนซึ่งเป็นบัตรจริงจำนวนหลายใบเสียบในเครื่องลงคะแนนตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่ส่งมา วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ลงคะแนนแทนสมาชิกรายอื่น

ปัญหาต่อไปว่า การกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่ส่งมา วจ.๖ คลิปที่ ๒ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการลงคะแนนตามฟ้องข้อ ๒.๑ และการกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่ส่งมา วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการลงมติปิดอภิปรายตามฟ้องข้อ ๒.๒ หรือไม่ ในข้อนี้นางอัจฉรา จุ้ยนิยม และนายเกียรติศักดิ์ พุฒพันธ์ พนักงานไต่สวน ต่างเบิกความทำนองเดียวกันว่า เสียงที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่ส่งมา วจ.๖ คลิปที่ ๒ ตรงกับข้อความที่บันทึกไว้ในรายงานการประชุมรัฐสภาเอกสารหมายเลข จ.๕๙ แผ่นที่ ๓๐๖๘ และ ๓๐๖๙ ส่วนเสียงที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่ส่งมา วจ.๙ คลิปที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ ก็ตรงกับข้อความที่บันทึกไว้ในรายงานการประชุมรัฐสภาเอกสารหมายเลข จ.๖๐ แผ่นที่ ๓๒๔๓ ถึง ๓๒๔๕ เห็นว่า นางอัจฉรา พยานโจทก์เป็นผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานโสตทัศนูปกรณ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งถือได้ว่าเป็นพยานคนกลาง ได้เบิกความยืนยันว่าเสียงที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่ส่งมา วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ตรงกับข้อความรายงานการประชุมรัฐสภา ซึ่งรายงานการประชุมรัฐสภาดังกล่าวก็เป็นเอกสารที่เจ้าหน้าที่อื่นได้จัดทำขึ้นตามหน้าที่เพื่อเป็นหลักฐานในทาง





ราชการตั้งแต่ก่อนมีการกล่าวหาคดีนี้ และรายงานการประชุมดังกล่าวได้บันทึกถ้อยคำของผู้เข้าร่วมประชุมไว้แบบแทบทุกถ้อยคำ ย่อมนำมาเปรียบเทียบกับเสียงที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่คดีหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ และ วจ.๙ คลิปที่ ๓ ได้ พยานหลักฐานจากการไต่สวนจึงมีความเชื่อมโยงกัน ทั้งเมื่อศาลได้พิจารณาคลิปดังกล่าวจากการที่ศาลได้จัดให้เปิดให้พยานหลายปากดูต่อหน้าคู่ความทั้งสองฝ่าย ประกอบด้วยแล้ว เชื่อว่า คลิปวิดีโอที่คดีหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๒ เป็นภาพเหตุการณ์ลงคะแนนระหว่างที่มีการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๙ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ ตามฟ้องข้อ ๒.๑ ส่วนคลิปวิดีโอที่คดีหมาย วจ.๙ คลิปที่ ๓ เป็นเหตุการณ์ลงมติปิดอภิปรายที่มีการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในมาตรา ๑๐ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ ตามฟ้องข้อ ๒.๒ อีกทั้งคลิปวิดีโอที่คดีหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๑ เป็นการลงคะแนนในเหตุการณ์ต่อเนื่องในคราวเดียวกันกับฟ้องข้อ ๒.๒ ส่วนที่จำเลยอ้างว่า บันทึกแจ้งข้อกล่าวหาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ระบุเวลากระทำผิดวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ เป็นเวลา ๑๗.๓๓ นาฬิกา แต่รายงานการประชุมร่วมกันของรัฐสภาระบุว่าเลิกประชุมเวลา ๑๗.๓๑ นั้น เป็นการบันทึกรายละเอียดซึ่งอาจคลาดเคลื่อนได้ และเวลาแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย จึงไม่ใช่ข้อพิสูจน์ว่าเป็นเหตุการณ์คนละวันกันดังที่จำเลยอ้าง ส่วนที่จำเลยอ้างว่า การลงมติแต่ละครั้งใช้เวลาไม่เกิน ๒ ถึง ๓ วินาที ประธานในที่ประชุมก็จะขอผลการลงมติ แต่ในคลิปวิดีโอที่คดีหมาย วจ.๖ ปรากฏภาพเป็นระยะเวลา ๑ นาที ๒๓ วินาที จึงไม่ใช่เหตุการณ์ที่มีการลงคะแนนเพื่อขอมติที่ประชุมนั้น เห็นว่า ข้ออ้างของจำเลยเป็นการกล่าวอ้างขึ้นเองโดยไม่มีพยานหลักฐานใดสนับสนุน และเมื่อพิเคราะห์จากคลิปวิดีโอที่คดีหมาย วจ.๖ คลิปที่ ๑ แล้ว เห็นได้ว่าเป็นการบันทึกภาพเหตุการณ์เริ่มตั้งแต่มีการขอให้สมาชิกที่เข้ามาแสดงตนซึ่งต้องรอสมาชิกทำการเสียบัตรและกดปุ่มแสดงตน และ





เมื่อส่งผลการแสดงตนว่ามีสมาชิกแสดงตนครบองค์ประชุมแล้ว ประธานในที่ประชุมจึงขอให้สมาชิก ลงคะแนนซึ่งต้องรอเวลาสำหรับให้สมาชิกเสียบัตรและกดปุ่มแสดงตน โดยเสียงประธานในที่ประชุมในคลิปวิดีโอที่บันทึกไว้ วจ.๖ คลิปที่ ๑ ตรงตามที่ได้บันทึกไว้ในรายงานการประชุมเอกสาร หมายเลข จ.๖๐ แผ่นที่ ๓๒๔๓ ถึง ๓๒๔๕ โดยไม่มีข้อพิรุธใด ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า การกระทำของ จำเลยตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่บันทึกไว้ วจ.๖ คลิปที่ ๒ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการ ลงคะแนนตามฟ้องข้อ ๒.๑ และการกระทำของจำเลยตามที่ปรากฏในคลิปวิดีโอที่บันทึกไว้ วจ.๙ คลิป ที่ ๓ และ วจ.๖ คลิปที่ ๑ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่มีการลงมติปิดอภิปรายตามฟ้องข้อ ๒.๒

ที่จำเลยอ้างว่า ได้มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาตรวจสอบตามคำสั่งรัฐสภา ที่ ๑๕/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ผลปรากฏว่าไม่พบการกระทำความผิด ทำให้ ข้อเท็จจริงยุติว่าไม่มีการกระทำความผิดนั้น ก็เป็นเพียงการตรวจสอบเหตุการณ์ในช่วงก่อนเกิดเหตุ คดีนี้ และจำเลยเองก็ยื่นคำแถลงปิดคดีรับว่าไม่มีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงในกรณี นี้ ทั้งหากมีความเห็นของคณะกรรมการดังกล่าวก็ไม่มีบทกฎหมายใดบังคับให้ศาลต้องผูกพัน วินิจฉัยเป็นอย่างเดียวกัน ข้ออ้างของจำเลยจึงฟังไม่ขึ้น

ที่จำเลยอ้างว่า หลังเกิดเหตุมีการรัฐประหารและยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทำให้จำเลยพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การลงมติตามฟ้องถูกยกเลิกแล้ว จึงไม่มีผลทำให้รัฐหรือบุคคลอื่นเสียหายนั้น เห็นว่า ขณะเกิดเหตุ จำเลยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยขณะนั้นการปฏิบัติหน้าที่ของจำเลยยังมีผลอยู่ แม้ต่อมาคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีประกาศฉบับที่ ๑๑/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิ้นสุดลง





ยกเว้นหมวด ๒ แต่ก็หาได้มีผลเป็นการลบล้างว่าไม่มีการกระทำของจำเลยอันมิชอบด้วยกฎหมายเกิดขึ้นในวันดังกล่าว หรือมีผลกลับกลายเป็นว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดตามกฎหมายไปได้

ที่จำเลยอ้างว่า ในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา จำเลยจะแสดงความคิดเห็นหรือออกเสียงลงคะแนนย่อมเป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาด ผู้ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวจำเลยในทางใดมิได้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๐ วรรคหนึ่ง นั้น เห็นว่า เอกสิทธิ์นี้เป็นเอกสิทธิ์โดยเด็ดขาดที่ได้รับความคุ้มครองโดยบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกรัฐสภาได้แถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมรวมทั้งลงคะแนนได้อย่างอิสระเสรี โดยไม่ต้องกังวลว่าจะไปกระทบกระเทือนหรือเป็นผลร้ายแก่ผู้ใด แต่การใช้เอกสิทธิ์ดังกล่าวต้องชอบด้วยข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ตลอดจนอยู่ภายใต้คำปณิธานตนว่าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตด้วย เอกสิทธิ์ดังกล่าวจึงมิได้เป็นข้อยกเว้นความรับผิดทางอาญาให้จำเลยสามารถลงมติแทนสมาชิกรัฐสภารายอื่นได้ มิฉะนั้นจะกลายเป็นเหตุให้นำเอกสิทธิ์ที่รัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครองนั้นมาใช้เพื่อกระทำการอันละเมิดหรือฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญเสียเอง ข้ออ้างของจำเลยจึงฟังไม่ขึ้น

จากเหตุผลที่วินิจฉัยข้างต้น พยานหลักฐานตามการไต่สวนที่มีทั้งพยานบุคคลและคลิปวิดีโอที่ประกอบ จึงรับฟังได้โดยปราศจากสงสัยว่า ขณะเกิดเหตุมีการออกเสียงลงมติร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภา จำเลยนำบัตรอิเล็กทรอนิกส์แสดงตนและลงคะแนนซึ่งเป็นบัตรจริงของจำเลยและสมาชิกรายอื่นเสียบเข้าไปในเครื่องลงคะแนนหลายใบเพื่อลงคะแนนแทนสมาชิกอื่นตามฟ้องจริง การกระทำของจำเลยเป็นการละเมิดหลักการพื้นฐานของการ





เป็นสมาชิกรัฐสภาซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย ซึ่งจะต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติ มอบหมาย หรือการครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทยโดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ตามบทบัญญัติมาตรา ๑๒๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ขัดต่อหลักความซื่อสัตย์สุจริตที่สมาชิกรัฐสภาได้ปฏิญาณตนไว้ตามมาตรา ๑๒๓ และขัดต่อหลักการออกเสียงลงคะแนนตามมาตรา ๑๒๖ วรรคสาม ที่ให้สมาชิกคนหนึ่งมีเพียงเสียงหนึ่งเสียงในการออกเสียงลงคะแนน มีผลทำให้การออกเสียงลงคะแนนของรัฐสภาในการประชุมนั้น ๆ เป็นการออกเสียงลงคะแนนที่ทุจริตไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของผู้แทนปวงชนชาวไทย ถือได้ว่าเป็นการกระทำทุจริตต่อหน้าที่ในความหมายตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ ดังนั้น การกระทำของจำเลยจึงเป็นการปฏิบัติในตำแหน่งหรือหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ปวงชนชาวไทย รัฐสภา และสมาชิกรัฐสภารายอื่น หรือปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตอันเป็นความผิดตามฟ้อง เมื่อการกระทำของจำเลยตามฟ้องข้อ ๒.๑ และข้อ ๒.๒ เป็นการกระทำต่างวันเวลากัน ลักษณะความผิดในแต่ละคราวอาศัยเจตนาในการกระทำความผิดแยกต่างหากจากกันได้ จึงเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน รวม ๒ กรรม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑

อนึ่ง แม้ภายหลังการกระทำความผิด มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ใช้บังคับ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๗๒ ยังคงบัญญัติให้





การกระทำตามฟ้องเป็นความผิดอยู่และมีระวางโทษเท่าเดิม จึงต้องลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะที่จำเลยกระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ วรรคหนึ่ง

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ เป็นการกระทำความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ องค์คณะผู้พิพากษาเสียงข้างมากให้ลงโทษจำคุกกระทงละ ๑ ปี คำเบิกความของจำเลยเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาอยู่บ้าง มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้หนึ่งในสาม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุกกระทงละ ๘ เดือน รวม ๒ กระทง เป็นจำคุก ๑๖ เดือน พฤติการณ์แห่งคดีเป็นเรื่องร้ายแรง แม้ไม่ปรากฏว่าจำเลยเคยกระทำความผิดใด ๆ มาก่อนก็ไม่มีเหตุเพียงพอที่จะรอการลงโทษแก่จำเลย ส่วนที่โจทก์มีคำขอให้นับโทษในคดีนี้ต่อจากโทษของจำเลยในคดีหมายเลขดำที่ อม.๘/๒๕๖๕ ของศาลนี้ นั้น เนื่องจากคดีดังกล่าวศาลยังมิได้มีคำพิพากษา คำขอส่วนนี้จึงให้ยก.

นายประทีป ตูลาพิจิตรธรรมา

นายวงศ์พร จิระภาค

นายณพพร โพธิ์รังสียากร



นายโชติวัฒน์ เหลืองประเสริฐ

นายอนันต์ วงษ์ประภารัตน์



(อม.๔๒)



- ๓๔ -

นางวาสนา หงส์เจริญ

นายสวัสดิ์ สุรวัฒนนานันท์

นายจักรชัย เยพิทักษ์

นายแรงรณ ปริพนธ์พนพิสุทธิ์

